
Z kulisáka kulišákem

URBAN, Iason. *Dikobraz*. 1977, roč. 33, čís. 13.

Vašíček byl dítko dumavé.

Nebylo divu. Maminka byla dcerou buržoazního ministra s výchovou ve švýcarském penzionátu a tak měl Vašíček střídavě francouzskou nebo anglickou guvernanku a zahraniční gymnázium. Vašíček zdědil podnikatelské sklony po praotci, otci i strýci. Ale nejen to, on se měl stát univerzálním dědicem velkého majetku. O co šlo? O takový kopeček nad Vltavou, který se jmenuje Barrandov (včetně stavebních pozemků, vilové čtvrti, restauračních podniků a filmových ateliérů), o takový paláček, který se nazývá pražská Lucerna (včetně sálů, kina, baru, restaurace, automatu, obchodů, filmové společnosti Lucerna-film atd.), o takový masivní činžovní dům na nábřeží a zemědělský statek, který dostal přízvisko Havlov.

Z dědictví sešlo.

Půlka majetku se musela odepsat, protože strýček filmař na Barrandové si zakolaboroval s okupanty a uprchl do Bavorska. Druhá půlka prošla znárodněním. Vašíček, který si do té doby připadal jako malý lord u bábovky s šálkem horké čokolády a u mnohých budil proto svou tvář dojem utřinosa, šel studovat AMU. Nedostudoval. Zádumčivý Vašíček vstoupil na prkna, jež znamenají svět cestou průkopnickou. Od píky. Stal se jevištním technikem. Kulisy a zákulisí. Iluze a intrika. Věděl dobře, co dělá. Ještě to chtělo nějaký ten módní směr, aby se to, na co myslel, dalo uvést v život. Našel se v Paříži. Absurdní divadlo! Vašíček se stal dramatikem. Psal Hry. Absurdní hry.

Absurdní znamená protismyslný.

Absurdnost je tedy jakási situace proti mysli, snad něco jako nesmysl. Haškův Švejk odhaloval na konkrétních absurdnostech životní pravdu. Václav Havel použil zákeřně zdánlivých absurdností k maskovanému útoku proti socialistické společnosti. V podstatě mu tedy vůbec nešlo o problém absurdity, ale o účinnou ideologickou zbraň. Havlovou specialitou vždy bylo organizovat sběr podpisů. Ať to byly svého času akce s časopisem Tvář proti Svatu čs. spisovatelů, či nyní charta 77 za „lidská práva“. Nebo v šedesátém osmém roce, kdy popisy měly podpořit snahu o „nápravy v přehmatech“ února čtyřicet osm. O jaké přehmaty to Havlovi šlo? Nu, přece o dokončené znárodnění kapitalistického majetku!

Nadarmo jezdil absurdní dramatik a ještě absurdnější rádoby politik za strýčkem do bavorských pivnic zpívat se sudeťáky písničky o tom, jak bude, až se tase potáhne na Prahu... nadarmo chodíval v Praze okolo Lucerny poklepávat ukazováčkem na zdi paláce a říkat přitom: „Ty můj majetečku!“

NÁHONČÍMU PODPISŮ PRO CHARTU 77 VÁCLAVU HAVLOVI NIKDY NEŠLO O MORÁLKU, A ANI O LIDSKÁ PRÁVA. ŠLO MU JEN O MAJETEK.

Analyzujeme, interpretujeme

- Vyznačte v textu pět přídavných jmen, která vyjadřují názor autora článku na Václava Havla.
- O jaký žánr se jedná? Komu byl článek určen a jaký měl mít efekt?
- Popište karikatury. Jak rozumíte nápisům na Havlových „svalech“? Čím je Havel „napumpovaný“?
- Jaké cíle podle autora textu sledoval Václav Havel Chartou 77. Jak byste textu protiargumentovali? Kde byste o Havlovi hledali další informace?
- Jaké mezníky v Havlově životě autor zdůrazňuje? Dozvěděli jste se o Havlovi něco nového?

Komentář

Článek o Václavu Havlovi spojuje v humoristickém časopise Dikobraz text a karikatury, obě složky článku reprodukují stereotypy o Václavu Havlovi, které režimní propaganda opakovala po celé období normalizace a které se staly součástí arzenálu kritiků Havla i po roce 1989. Na jedné straně se především zdůrazňuje Havlův původ a výchova v bohaté rodině, jeho politické angažmá je pak vykládáno jen jako snaha dostat se zpět k rodinnému majetku zestátněnému po roce 1948.

Havel je kritizován i jako intelektuál – jako autor divadelních her vycházejících z tradice absurdního divadla, které byly v Československu v 60. letech uváděny, ale za normalizace již jejich míra ironizace dobové byrokracie překračovala pomyslné hranice tolerance. Článek tedy stále bere Havla jako dramatika, jeho hry ale už čtenáři znát neměli, úspěchy, kterých v oblasti divadla dosáhl, zmiňovány nejsou, stejně jako mnoho dalších aspektů Havlova život.